Euroopan unionin
virallinen lehti

FI
C-sarja

C/2025/2004

30.4.2025

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto

EU:n sisämarkkinoiden toimintaa ja kilpailukykyä käsittelevien Enrico Lettan ja Mario Draghin raporttien arviointi

(oma-aloitteinen lausunto)

(C/2025/2004)

Esittelijä: **Matteo Carlo BORSANI**

Esittelijä: **Giuseppe GUERINI**

Esittelijä: **Stefano PALMIERI**

Neuvonantajat	Eleonora TRENTO (esittelijä Matteo Carlo BORSANI) Samuel CORNELLA (esittelijä Giuseppe GUERINI) Marco CILENTO (esittelijä Stefano PALMIERI)
Komitean täysistunnon päätös	11.7.2024
Oikeusperusta	työjärjestyksen 52 artiklan 2 kohta
Vastaava jaosto	”sisämarkkinat, tuotanto ja kulutus”
Hyväksyminen jaostossa	12.2.2025
Hyväksyminen täysistunnossa	26.2.2025
Täysistunnon numero	594
Äänestystulos (puolesta / vastaan / pidättyi äänestämästä)	222/2/6

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 Euroopan talous- ja sosiaalikomitea (ETSK) yhtyy Mario Draghin ja Enrico Lettan raporteissa esitettyyn kehotukseen ryhtyä kiireellisesti parantamaan Euroopan talouden kilpailukykyä ja luopua ”siitä kuvitelmasta, että ainoastaan viivyttelemällä voidaan päästä yhteisymmärrykseen”.

1.2 Tämän vuoksi sisämarkkinoiden toteuttamiseen tähtäävää työtä on olennaisen tärkeää jatkaa ulottamalla markkinat koskemaan myös rahoitusalaa, sähköistä viestintää ja energia-alaa sekä vahvistamalla palvelualaa.

1.3 Euroopan unionin toimielinten ja jäsenvaltioiden olisi käytävä perusteellista keskustelua EU:n perussäännöistä ja voimassa olevien perussopimusten tarkoituksenmukaisuudesta nykyisissä haasteissa, jotka edellyttävät nopeaa ajattelua ja toimintaa.

1.4 ETSK kehottaa EU:n toimielimiä etenemään sisämarkkinoiden toteuttamisessa kiinnittämällä erityistä huomiota ympäristökestävyyteen, taloudelliseen vaurauteen sekä sosiaaliseen ja alueelliseen yhteenkuuluvuuteen ja tunnustamalla ne kilpailukykyä edistäviksi tekijöiksi.

1.5 ETSK kannattaa Draghin ja Lettan raporteissa esitettyä vaatimusta siitä, että Euroopan taloudesta arvoineen ja sääntöineen on ratkaisevan tärkeää tehdä jälleen kilpailukykyinen vahvistamalla sen kansainvälistä painoarvoa.

1.6 ETSK kehottaa EU:n toimielimiä omaksumaan teollisuuspolitiikan, jonka avulla voidaan päästä eroon nykyisestä erilaisiin kansallisiin ja puutteellisesti koordinoituihin teollisuuspolitiikkoihin perustuvasta hajanaisesta toimintalinjasta. Sisämarkkinoita aidosti hyödyttävien vero-, sääntely-, kauppa- ja tullitoimenpiteiden sekä taloudellisten kannustimien oikea tasapaino voidaan varmistaa vain, jos unioni toimii yhteisenä rintamana.

1.7 ETSK painottaa, että yrityksille säännösten noudattamisesta aiheutuvaa hallinnollista taakkaa ja kustannuksia on tärkeää vähentää paremman sääntelyn ja yksinkertaisemman hallinnon avulla. Samassa yhteydessä olisi hyödyllistä tehostaa lainsäädännön vaikutusten arviointia ja kilpailukykytarkastuksia yrittäjyyden ja laadukkaiden työpaikkojen luomisen, työolojen ja -ehtojen parantamisen sekä kestävän talouskasvun ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden edistämiseksi.

1.8 ETSK peräänkuuluttaa sääntelyvalintoja, joilla pyritään laskemaan energian hintoja ja ennen kaikkea kuromaan umpeen sekä jäsenvaltioiden välisiä että Euroopan ja muiden talouksien välisiä hintaeroja. Hinnanerosopimusten käyttöä ja uusiutuvan energian ja muiden vähähiilisten energiamuotojen hinnan irrottamista vaihtelevammasta fossiilisen energian hinnasta olisi tässä yhteydessä toivottavaa tehostaa. Myös uusiutuvaan energiaan ja muihin vähähiilisiin energiamuotoihin tehtäviä investointeja olisi tarpeen ja toivottavaa lisätä.

1.9 ETSK kannattaa hiilirajamekanismin huolellista arviointia ja kannustaa EU:n lainsäätäjiä tutkimaan asianmukaisia tapoja mukauttaa vientiä ja tuontia, jotta EU:n teollisuus voi säilyttää kilpailukykynsä kansainvälisillä markkinoilla.

1.10 ETSK toteaa, että Draghin ja Lettan raporteissa ehdotetut toimet edellyttävät huomattavia investointeja, ja kehottaa siksi EU:n toimielimiä pohtimaan mahdollisuutta laskea liikkeeseen yhteisiä turvallisia sijoitusvälineitä, kuten pandemian yhteydessä tehtiin.

1.11 Vaikka EU:n on aina toimittava rauhan edistäjänä muun kuin pelkästään sotilaallisen turvallisuuskäsitteen mukaisesti, ETSK toteaa, että muuttuneet geopoliittiset olosuhteet edellyttävät Euroopan puolustuspolitiikan ja vahvemman yhteisen ulkopolitiikan täytäntöönpanoa. Myös puolustusinvestointeja on lisättävä osittain uusilla rahoitusvälineillä, joilla pyritään alan teknologisen kehityksen tason parantamiseen.

1.12 ETSK toivoo, että eurooppalaisia julkishyödykkeitä tarkasteltaisiin uudelleen ja että samassa yhteydessä määriteltäisiin EU:n tulevaisuuden kannalta keskeiset painopisteet. Koska kyseisten hyödykkeiden toimittaminen on yhteydessä taloudellisiin, institutionaalisiin ja poliittisiin tekijöihin, Euroopan tason takuu toisi lisäarvoa erilaisiin kansallisiin toimintatapoihin verrattuna.

2. **Johdanto ja taustaa**

2.1 ETSK arvostaa sitä, että Draghin ja Lettan raporteissa on käsitelty aiheita laaja-alaisesti ja tehty rohkeasti kunnianhimoisia ehdotuksia. Molemmissa raporteissa tehdään aluksi yleinen analyysi tilanteesta ja siirrytään sitten tarkastelemaan yksityiskohtaisemmin ehdotuksia, jotka sisämarkkinoiden ja EU:n kilpailukyvyn vahvistamiseksi olisi toteutettava. ETSK pyrkii tässä lausunnossa analysoimaan kiireellisimpiä kahdessa raportissa käsiteltyjä kysymyksiä.

2.2 Yksilöityään lausunnon ensimmäisessä osassa eri alojen tarpeellisimmat investoinnit komitea kehottaa toisessa osassa eurooppalaisia päätöksentekijöitä omaksumaan kilpailukyvyn käsitteen, jossa otetaan huomioon sen sosiaalinen ulottuvuus ja johon sisällytetään taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen yhteenkuuluvuus. ETSK korostaakin, että sosiaaliseen infrastruktuuriin tehtäviä investointeja on tärkeää tukea, ja palauttaa mieliin Val Duchessen huippukokouksen päätelmät, joissa vahvistettiin unionin sitoumus työmarkkinaosapuolten väliseen vuoropuheluun ja kyseisen vuoropuhelun merkitys Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin ja La Hulpen julistuksen täytäntöönpanolle.

2.3 ETSK korostaa, että EU:n on tehtävä perustavanlaatuinen strateginen valinta: joko se on aktiivisesti mukana maailmanlaajuisen taloudellisen muutoksen muovaamisessa omaa kilpailukykyä merkittävästi parantamalla tai se keskittyy aiempien saavutustensa säilyttämiseen varmistaen samalla, että EU:n aiempia kestävyys- ja ilmastositoumuksia noudatetaan.

2.4 ETSK kehottaakin Lettan ja Draghin raporttien mukaisesti ryhtymään pikaisiin toimiin ja pyytää lainsäätäjiä etenemään asiassa.

3. **Sisämarkkinat ja niiden tulevaisuus**

3.1 ETSK on samaa mieltä Lettan ja Draghin raporttien kanssa siitä, että sisämarkkinat ovat yksi Euroopan yhdentymisprosessin merkittävimmistä teknisistä ja poliittisista saavutuksista. Sisämarkkinoiden alkuperäistä muotoa on kuitenkin mukautettava muuttuneeseen geopoliittiseen tilanteeseen ja EU:n väestökehitykseen, sillä EU:n työvoima tulee vähenemään kahdella miljoonalla työntekijällä vuodessa vuoteen 2040 mennessä. Kun otetaan huomioon sisämarkkinasääntöjen asianmukaisen täytäntöönpanon keskeinen merkitys, ETSK toivoo, että se saisi osallistua suoraan sisämarkkinasääntöjen täytäntöönpanon valvontaa käsittelevän työryhmän toimintaan.

3.2 ETSK katsoo myös, että on olennaisen tärkeää jatkaa sisämarkkinoiden toteuttamista koskevaa työtä, ulottaa sisämarkkinat koskemaan rahoitusalaa, sähköistä viestintää ja energia-alaa sekä vahvistaa palvelualaa, jolla on edelleen monia yhdentymistä hidastavia esteitä.

3.3 Vahvemmista ja yhdentyneemmistä sisämarkkinoista koituu taloudellisia ja sosiaalisia etuja. ETSK katsookin, että molemmissa raporteissa esitettyihin ehdotuksiin sisämarkkinoiden ja yhteisen eurooppalaisen valuutan vahvistamisesta on yhdistettävä finanssi-, sosiaali- ja ympäristöpolitiikkoja, joilla varmistetaan, että kaikki EU:n kansalaiset ja työntekijät pääsevät hyötymään eduista.

3.4 Sekä Draghin raportissa että epäsuoremmin Lettan raportissa pohjustetaan EU:n jäsenvaltioiden välistä uutta kumppanuutta. Tämä osoittaa, että EU:n perussäännöistä ja nykyisten perussopimusten tarkoituksenmukaisuudesta on tarpeen keskustella, kun otetaan huomioon näissä kahdessa raportissa ehdotetut kunnianhimoiset toimet, joiden joitakin suuntaviivoja sisällytettiin myös uusien komission jäsenten toimeksiantokirjeisiin.

3.5 ETSK katsoo kuitenkin, että Draghin ja Lettan raporttien käytännön täytäntöönpano voi olla haastavaa Euroopan talouden uudessa ohjausjärjestelmässä (uudistettu vakaus- ja kasvusopimus) siltä osin kuin kyseinen ohjausjärjestelmä johtaa budjettirajoituksiin, jotka ovat tähän asti voineet olla liian rajoittavia, kuten Euroopan finanssipoliittinen komitea on todennut ([1]).

3.6 ETSK kannattaa Lettan raportissa esitettyä kehotusta luoda ympäristökestävyyttä ja taloudellista vaurautta edistävät sisämarkkinat sekä Draghin raportin kehotusta tehdä EU:n kestävyystavoitteista kilpailukyvyn osatekijä ([2]). ETSK on jo vuosien ajan tukenut siirtymistä lineaarisesta taloudesta kiertotalouteen ja kansalaisyhteiskunnan roolia tässä yhteydessä ([3]).

4. **EU:n maailmanlaajuinen johtajuus**

4.1 ETSK on samaa mieltä siitä, että EU käy talouskilpailua Yhdysvaltojen lisäksi myös Kiinan ja Intian kaltaisten nousevien talouksien kanssa sisämarkkinoiden perustamisajankohtaan nähden paljon monimutkaisemmassa kansainvälisessä tilanteessa. Draghin raportissa hahmotellaan tältä osin kolme keskeistä toiminta-aluetta: i) tarve saavuttaa kilpailukykyinen asema globaalissa kilpajuoksussa kuromalla umpeen innovaatiokuilua, ii) tarve vähentää strategisia riippuvuuksia EU:n ulkopuolisista toimitusketjuista ja iii) EU:n kyky toimia aidon yhtenäisesti.

4.2 ETSK korostaakin, että EU:n on tärkeää laatia kunnianhimoinen kauppapoliittinen ohjelma ja tehdä yhteistyötä globaalien kumppaneiden kanssa.

4.3 ETSK kannattaa Draghin ja Lettan vaatimusta siitä, että Euroopan taloudesta arvoineen ja sääntöineen on ratkaisevan tärkeää tehdä jälleen kilpailukykyinen vahvistamalla sen kansainvälistä painoarvoa huolimatta EU:n ulkopuolisten suurten kaupparyhmittymien nopeasta ja jatkuvasta kehityksestä sekä geopoliittisten jännitteiden huolestuttavasta lisääntymisestä.

4.4 Euroopan unionin on jatkossakin säilytettävä johtava rooli ilmastonmuutokseen, saastumiseen ja biologisen monimuotoisuuden köyhtymiseen liittyvissä kysymyksissä.

4.5 ETSK katsoo tässä yhteydessä, että EU:n on jatkettava toimintaansa rauhan ja demokratian edistäjänä ([4]) auttamalla uuden globaalin tasapainon etsinnässä sekä edistämällä euron vahvempaa asemaa maailmantaloudessa ja kykyä puhua yhdellä äänellä ulkopolitiikassa. ETSK kehottaa tutkimaan mahdollisuutta ottaa tällä alalla käyttöön määräenemmistöpäätökset.

4.6 ETSK varoittaa globaalin hallinnan pirstaloitumisen ja tullitariffien korottamisen riskeistä. Kyvyttömyys rakentaa hedelmällisiä kansainvälisiä suhteita uhkaa vauhdittaa kamppailua kilpailuedusta, mikä puolestaan voi lietsoa jännitteitä ja konflikteja ja uhata rauhaa, demokraattisia arvoja sekä sosiaalisten ja ympäristöön liittyvien tavoitteiden saavuttamista. ETSK katsoo myös, että vakaan ja kestävän rauhan saavuttaminen maailmassa edellyttää myös elin- ja työolojen ja -ehtojen parantamista YK:n Agenda 2030 -toimintaohjelmassa vahvistetun kestävän kehityksen tavoitteen mukaisesti.

([1]) Euroopan finanssipoliittinen komitea, 2024, *Annual Report 2024*.
([2]) EUVL C, C/2024/6877, 28.11.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/6877/oj.
([3]) Euroopan komissio ja Euroopan talous- ja sosiaalikomitea perustivat yhdessä Euroopan kiertotalouden sidosryhmäfoorumin.
([4]) Nämä tavoitteet on vahvistettu perussopimuksissa ja Euroopan unionin perusoikeuskirjassa.

5. **EU:n teollisuuspolitiikka**

5.1 ETSK arvostaa sitä, että Draghin raportissa tunnistetaan teollisuuden kilpailukyvyn ja Euroopan sosiaalisen mallin kestävyyden välinen vahva yhteys yhtenä EU:n perusarvona ja sen yhdentymisprosessia koossa pitävänä tekijänä.

5.2 ETSK yhtyy Draghin vaatimukseen siitä, että tarvitaan teollisuuspolitiikkaa, jonka avulla voidaan päästä eroon nykyisestä erilaisiin kansallisiin ja puutteellisesti koordinoituihin teollisuuspolitiikkoihin perustuvasta hajanaisesta toimintalinjasta. Kattavat eurooppalaiset toimet ovatkin ainoa keino varmistaa Yhdysvaltojen ja Kiinan viimeaikaisille teollisuuspolitiikoille ominaisten vero-, sääntely-, kauppa- ja tullitoimenpiteiden sekä taloudellisten kannustimien oikea tasapaino niin, että niistä olisi todellista hyötyä sisämarkkinoille. Nämä toimet olisi toteutettava yksinkertaistamalla lainsäädäntöaloitteita niin, että ne ovat laadullisesti tarkemmin kohdennettuja eurooppalaisiin yrityksiin ja laadukkaiden työpaikkojen luomiseen kohdistuvien vaikutusten arvioimiseksi.

5.3 ETSK katsoo, että Euroopan nykyistä tutkimus-, kehitys- ja innovaatioinvestointien vajetta sekä kehittyneiden teknologioiden käyttöönottoon liittyviä puutteita voitaisiin ainakin osittain korjata suuremmilla ja harkitummilla julkisilla investoinneilla (Horisontti Eurooppa on Draghin mukaan tavoitteiltaan liian hajanainen). ETSK kannattaakin raportissa esitettyä ehdotusta keskittää investoinnit suuren kasvupotentiaalin aloille ja i) kohdentaa ja koordinoida toimia, ii) määrittää tehokas teollisuusstrategia, joka perustuu tutkimukseen ja kehitykseen sekä teknologiseen innovointiin, sekä iii) tukea teollisuuskumppanuuksia vahvistamalla keskeisiä välineitä, kuten Euroopan yhteistä etua koskevia tärkeitä hankkeita.

5.4 Yrityskeskittymien osalta ETSK kannattaa Draghin raportissa ehdotettua yleistä toimintalinjaa, jossa kilpailupolitiikan ja teollisuuspolitiikan välille luodaan tasapaino esimerkiksi antamalla asianmukaista painoarvoa strategisille tekijöille, kuten innovoinnille ja tulevalle tai mahdolliselle kilpailulle, myös kansainvälisellä tasolla. ETSK katsoo Draghin raportin mukaisesti, että tämän toimintalinjan edistämiseksi ei ole tarpeen muuttaa EU:n sulautuma-asetusta, vaan pikemminkin päivittää komission suuntaviivoja. ETSK kehottaa tässä yhteydessä harkitsemaan erityisen tarkkaan sulautumien mahdollisuutta EU:n kansalaisten turvallisuuden kannalta strategisilla aloilla (tieto- ja viestintäteknologia sekä kaksikäyttöteknologia).

5.5 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 101 artiklan osalta ETSK toteaa, että EU:n yritysten horisontaalisia yhteistyösopimuksia varten on tärkeää antaa selkeitä ohjeita ja malleja, kuten Draghin raportissa ehdotetaan, jotta voidaan edistää tutkimukseen ja kehitykseen tehtäviä investointeja, siirtymistä kestävään kehitykseen ja muita poliittisia aloitteita.

6. **EU:n sääntelykehys**

6.1 ETSK toistaa useiden jo aiemmin ilmaistujen kantojen mukaisesti, että kaikille yrityksille EU:n ja kansallisten säännösten noudattamisesta aiheutuvaa hallinnollista taakkaa ja kustannuksia on tärkeää vähentää. Yritysten tuottavuutta ja kilpailukykyä voidaan parantaa paremman sääntelyn ja yksinkertaisemman hallinnon avulla.

6.2 ETSK toivoo, että Euroopan komission ehdotus yritysten raportointitaakan keventämisestä 25 prosentilla pannaan täytäntöön ja ulotetaan koskemaan myös hallinnollista taakkaa sen laajassa merkityksessä. Lisäksi komitea toivoo, että pienten ja keskisuurten yritysten (pk-yritykset) osalta tavoitteeksi asetettaisiin raportointitaakan keventäminen vähintään 50 prosentilla heikentämättä kuitenkaan yksityisen sektorin sitoutumista oman taloudellisen toiminnan mukauttamiseen ympäristöön liittyviin, sosiaalisiin ja kilpailukykyyn liittyviin yhteisiin tavoitteisiin.

6.3 Komitea suhtautuukin myönteisesti Draghin raportissa tältä osin esitettyyn muistutukseen siitä, että hallinnollinen taakka on erityisen vahingollinen pk-yrityksille. Tässä yhteydessä on välttämätöntä tehostaa tulevien toimenpiteiden vaikutusten arviointia muun muassa ekonometriseen ja määrälliseen näyttöön perustuvien alustavien simulaatioiden pohjalta. ETSK kannattaa myös kilpailukykytarkastuksen tekemistä sekä EU:n lainsäädännölle ennen sen hyväksymistä että mahdollisille lainsäädäntöprosessin aikana tehtäville huomattaville muutoksille ja tarkistuksille, jotta voidaan tukea yrittäjyyttä ja laadukkaiden työpaikkojen luomista, työolojen ja -ehtojen parantamista, kestävää talouskasvua ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta.

6.4 ETSK ehdottaa, että kehitetään toissijaisuusperiaatetta noudattavia hyviä lainsäädäntötekniikoita, joilla vahvistetaan työmarkkinaosapuolten välisen vuoropuhelun roolia ja niiden sekä kansalaisyhteiskunnan osallistumista. EU:n lainsäädäntö ei myöskään saa tarjota perustetta sille, että kansalliset hallitukset heikentävät työntekijöiden suojelua, vaan sen olisi pikemminkin edistettävä ihmisarvoista työtä oikeuksien ja suojelutoimenpiteiden avulla, mikä vauhdittaisi lähentymisprosessia ja parantaisi Euroopan kansalaisten elin- ja työoloja ja -ehtoja, kun otetaan huomioon myös uusien teknologioiden käytön nopea kehitys.

7. **Pankki- ja pääomaunioni**

7.1 ETSK muistuttaa vuonna 2015 luodun pääomaunionin strategisesta merkityksestä ja huomauttaa samalla jo useaan otteeseen esitetystä vaatimuksesta saattaa pankkiunioni valmiiksi niin, että varmistetaan piensäästäjien suojelu ja eläkesäästötavoitteiden noudattaminen ([5]).

7.2 Lisäksi on tarpeen pyrkiä luomaan kattavammat eurooppalaiset riskipääomamarkkinat. Nykyiset markkinat (5 prosenttia maailmanlaajuisista markkinoista) eivät ole edes verrattavissa Yhdysvaltojen tai Kiinan markkinoiden kokoon (50 prosenttia ja 40 prosenttia maailmanlaajuisista markkinoista), ja eurooppalaisilla innovoijilla on tämän takia objektiivisia vaikeuksia käynnistys- ja laajentumisvaiheessa, mikä pakottaa ne viemään hankkeitaan EU:n ulkopuolelle.

8. **Energiaunioni**

8.1 ETSK peräänkuuluttaa sääntelyvalintoja, joilla pyritään alentamaan energian hintoja, jotka ovat nyt Euroopassa korkeammat kuin muissa talouksissa, mikä asettaa sen epäedulliseen kilpailuasemaan. Tämä epäsuotuisa tilanne ei johdu pelkästään luonnonvarojen puutteesta EU:n alueella, vaan taustalla ovat myös seuraavat syyt: i) tiettyjen puhtaaseen energiaan liittyvien strategisten investointien hitaus, ii) ei-optimaaliset olemassa olevat verosäännöt ja iii) johdannaismarkkinoiden potentiaalisesti epävakautta lisäävä toiminta (Draghi). Kuten Letta huomauttaa, haittana on myös se, etteivät energiamarkkinat ole täysin yhdentyneet, vaikka yhdentyneet energiamarkkinat alentaisivat verkkoon pääsyn kustannuksia ja edistäisivät investointeja.

8.2 Molemmissa raporteissa ehdotetaankin, että uusiutuvan energian ja muiden fossiilittomien energiamuotojen hyötynäkökohdille annettaisiin enemmän painoarvoa, erityisesti hinnanerosopimusten avulla sekä irrottamalla uusiutuvan energian hinta fossiilisen energian hinnasta, jonka tiedetään vaihtelevan enemmän.

8.3 ETSK kehottaa Euroopan komissiota tukemaan investointeja uusiutuvaan energiaan, harkitsemaan mahdollisuuksia tukea investointeja muihin fossiilittomiin energiamuotoihin ja ottamaan käyttöön konkreettisia toimenpiteitä sen varmistamiseksi, että jäsenvaltioille varattu osuus päästökauppajärjestelmästä saatavista tuloista (tällä hetkellä noin 75 prosenttia) investoidaan hiilestä irtautumista koskeviin hankkeisiin, kuten hiilidioksidin talteenotto-, varastointi- ja käyttöratkaisujen kehittämiseen sekä vedyn tuotantoon ja nopeaan käyttöönottoon.

8.4 Molemmissa raporteissa painotetaan hiilirajamekanismin merkitystä Euroopan teollisuuden suojelemisessa hiilivuodolta ja ympäristönäkökohtiin liittyvältä polkumyynniltä, mutta tuodaan esiin joitakin hiilirajamekanismin ongelmia. Lettan raportissa korostetaan tarvetta arvioida huolellisesti Euroopan teollisuuden kilpailukyvyn heikkenemisen riskiä tarkastelemalla muun muassa riskin suuruutta. Draghin raportissa puolestaan kyseenalaistetaan hiilirajamekanismin onnistuminen ja korostetaan toimenpiteen liiallista monimutkaisuutta, mistä aiheutuu yrityksille huomattavaa hallinnollista taakkaa ja vaara toimenpiteen hajanaisesta täytäntöönpanosta jäsenvaltioissa.

8.5 ETSK kannattaa Lettan raportissa esitettyä ehdotusta perustaa yhteistyössä komission ja Euroopan investointipankin kanssa eurooppalainen vihreiden takuiden järjestelmä (*European Green Guarantees*) julkisten ja yksityisten varojen käyttöön saamiseksi pyrittäessä saavuttamaan kestävyystavoitteet. Eurooppalaisten yritysten nykyistä vahvaa asemaa puhtaan teknologian aloilla olisi suojeltava kiinalaisten yritysten aggressiiviselta kasvulta näillä aloilla.

([5]) EUVL C 155, 30.4.2021, s. 20.

9. **Osaamisunioni**

9.1 ETSK suhtautuu myönteisesti Lettan raportissa esitettyyn ehdotukseen lisätä EU:n sisämarkkinoiden nykyisten neljän liikkumisvapauden joukkoon viides vapaus, jossa painotetaan osaamista, tutkimusta ja innovointia.

9.2 ETSK kannattaa Draghin raporttiin sisältyviä osaamisen kehittämiseen liittyviä toimia, joilla voidaan vastata EU:n tuleviin haasteisiin ja kuroa umpeen innovaatiokuilua sekä helpottaa siirtymistä innovoinnista tuotteiden ja palvelujen kaupallistamiseen. Ehdotettuja hyödyllisiä toimia ovat i) täydennys- ja uudelleenkoulutuksen tukeminen erityisesti teknologia- ja digitaalialoilla, ii) osaamisvaihdon parantaminen, iii) rahoituksen saamisen helpottaminen sekä iv) julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksien luominen osaamisstandardien ja asiaankuuluvien koulutusohjelmien määrittämiseksi.

9.3 ETSK toteaa kuitenkin, että Draghin raportissa ei tuoda riittävästi esiin roolia, joka työmarkkinaosapuolten välisellä vuoropuhelulla voi olla investointien liikkeelle saamisessa ja siirtymiä edistävien työehtosopimusneuvottelujen käynnistämisessä, eikä työntekijöiden elinikäisen oppimisen merkitystä.

10. **Tekoälyn rooli**

10.1 ETSK muistuttaa tekoälyn roolista ja merkityksestä, kun kehitetään osaamiseen, innovointiin ja tutkimukseen perustuvaa viidettä liikkumisvapautta ja kun on kyse laajemmasta tarpeesta lisätä Euroopan talouden tuottavuutta tulevaisuudessa integroimalla tekoäly teollisiin prosesseihin vertikaalisesti.

10.2 Tekoälyn kehittämisessä on noudatettava eurooppalaista julistusta digitaalisen vuosikymmenen digitaalisista oikeuksista ja periaatteista. Lisäksi kehittämisen on perustuttava malliin, jossa pyritään tiedon moniarvoisuuteen, pk-yritysten kehittämiseen ja uusien työpaikkojen luomiseen.

10.3 Kun otetaan huomioon tekoälyn ja uusien kehitteillä olevien teknologioiden laaja potentiaali, on toimittava niin, että vältetään näiden teknologioiden käytöstä työntekijöille aiheutuvat kielteiset vaikutukset. Työntekijöiden oikeuksien suojeluun liittyviä puutteita työpaikoilla olisi korjattava lainsäädäntöaloitteilla, joilla varmistettaisiin myös se, että ihmiset hallitsevat jatkossakin kaikkea ihmisen ja koneen välistä vuorovaikutusta.

11. **Investointien rooli**

11.1 ETSK toteaa, että Draghin ja Lettan raporteissa ehdotetut toimet edellyttävät huomattavia investointeja, mitä korostaa Draghin raportissa tehty rinnastus Euroopassa tällä hetkellä tarvittavien investointien ja sodanjälkeisen Marshall-suunnitelman välillä.

11.2 ETSK kehottaakin EU:n toimielimiä pohtimaan mahdollisuutta laskea liikkeeseen yhteisiä turvallisia sijoitusvälineitä, kuten pandemian aikana tehtiin, soveltaen uutta toimintatapaa, joka ei enää ole yhteydessä tiettyyn hätätilanteeseen vaan tähtää pitkän aikavälin tavoitteisiin ja eurooppalaisten julkishyödykkeiden tuotantoon. ETSK katsoo, että tässä yhteydessä olisi harkittava mahdollisuutta perustaa yhteinen eurooppalainen investointirahasto, jota voitaisiin rahoittaa eri välineillä, kuten liikkeeseen laskettavalla EU:n yhteisellä velalla ([6]). Siinä painotettaisiin Euroopan yhteistä etua koskevia hankkeita ja sen hallinnoinnissa taattaisiin työmarkkinaosapuolten välinen vuoropuhelu.

11.3 ETSK huomauttaa, että investointimenot ovat pienentyneet kahden viime vuosikymmenen aikana, mikä on alentanut julkista pääomavarantoa monissa EU-maissa. Tämä julkisen pääoman väheneminen synnyttää turvallisuusongelmia sekä vaarantaa julkisten palvelujen laadun ja tarjonnan, mikä voi haitata talouskasvua ja siten myös mahdollisia yksityisiä investointeja.

11.4 Valtiontukisääntöjä voitaisiin mukauttaa Lettan raportissa ehdotetulla tavalla siten, että niillä edistettäisiin etenkin vihreän ja digitaalisen siirtymän kaltaisten strategisten tavoitteiden saavuttamista tai jopa helpotettaisiin epäedullisessa asemassa olevien henkilöiden paluuta työelämään tai yritysten luotonsaantia. Samaan aikaan olisi perustettava pikaisesti EU:n rahasto sellaisia Euroopan edun mukaisia strategisia investointeja varten, joilla voitaisiin auttaa muovaamaan EU:n kilpailukykyä ja edistämään vihreää ja digitaalista siirtymää.

([6]) EUVL C, C/2024/3385, 31.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/3385/oj.

11.5 ETSK toteaa myös, että kurottaessa umpeen kilpailukykyeroa Yhdysvaltoihin ja Kiinaan on yhtä tärkeää muistaa, että eurooppalainen malli edustaa hyvinvoinnin, solidaarisuuden, sosiaalisen osallisuuden, kestävyyden ja eriarvoisuuden hallinnan osalta maailman huippua. EU:n olisi pyrittävä säilyttämään tämä solidaarisuuden ja tasa-arvon perintö muuttuessaan entistä kilpailukykyisemmäksi ja tuottavammaksi ja uudistettava sitä vahvistamalla yhteisötalouden roolia.

11.6 Samalla on kuitenkin korostettava, että jos Eurooppa ei onnistu parantamaan tuottavuuttaan, sen on tehtävä valinta teknologisen johtajuuden, ilmastojohtajuuden ja maailmanlaajuisen riippumattomuuden välillä, mikä vaikeuttaisi sen kehittyneen sosiaalisen mallin rahoittamista. Koska siirtymän kustannukset on jaettava yhteisesti, tarvitaan ETSK:n mukaan oikeudenmukaisen siirtymän politiikkakehystä ([7]) ([8]).

12. **Puolustusunioni**

12.1 ETSK muistuttaa EU:sta tehdyn sopimuksen (SEU) 3 artiklasta, jonka mukaan ”unionin päämääränä on edistää rauhaa, omia arvojaan ja kansojensa hyvinvointia”, ja katsoo, että EU:n on aina ja joka tapauksessa edistettävä omaa diplomaattista toimintaansa rauhanomaisen ratkaisun löytämiseksi käynnissä oleviin konflikteihin.

12.2 ETSK toteaa, että Ukrainaa vastaan käytävä hyökkäyssota edellyttää sellaisen eurooppalaisen puolustuspolitiikan täytäntöönpanoa, jota ei voida erottaa yhteisestä ulkopolitiikasta. Komitea katsoo, että investointeja on lisättävä tässä yhteydessä myös uusilla rahoitusvälineillä, joiden avulla voidaan parantaa sotilasteknologista kehitystä erityisesti EU:n itärajojen suojelemiseksi.

12.3 ETSK kannattaakin molemmissa raporteissa esitettyjä kehotuksia i) parantaa kysynnän yhdistämistä ja koordinointia EU:n tasolla mittakaavaetujen lisäämiseksi, myös yhteishankintojen avulla, ja ii) panna Euroopan puolustusteollisuusstrategia välittömästi täytäntöön sekä Draghin raportissa esitettyä vaatimusta hyväksyä nopeasti Euroopan puolustusteollisuusohjelma. Lettan raportissa mainitaan myös, että puolustusmenoihin on sovellettava kokonaisvaltaista menettelyä, jossa otetaan huomioon markkinavetoiset kannustimet sekä EU:n että kansallisella tasolla.

13. **Eurooppalaisia julkishyödykkeitä tuottava unioni**

13.1 ETSK katsoo, että näiden kahden raportin pohjalta olisi käynnistettävä eurooppalaisia julkishyödykkeitä koskeva pohdinta, jossa voitaisiin määritellä EU:n tulevaisuuden keskeiset painopisteet. Koska julkishyödykkeiden toimittaminen liittyy taloudellisiin, institutionaalisiin ja poliittisiin tekijöihin, EU:n toimielinten aktiivinen toiminta tällä alalla toisi lisäarvoa mittakaavaetujen ja myönteisten ulkoisvaikutusten muodossa ja täydentäisi moninaisia kansallisia menettelyjä.

13.2 Näin ollen ETSK katsoo, että puolustukseen on tarpeen tehdä asianmukaisia investointeja. Lisäksi on tärkeää edistää muun muassa investointeja i) rajatylittävien digitaalisten infrastruktuurien ja energiainfrastruktuurien tarjoamiseen, ii) osaamisen hankintaa ja vaihtoa koskevien alustojen kehittämiseen, iii) kriittisten raaka-aineiden yhteisten hankintaohjelmien käynnistämiseen, iv) rokotteiden ja terveydenhoitolaitteiden ja -tarvikkeiden yhteishankintaan, v) pysyvien ammatillisten koulutus- ja täydennyskoulutusohjelmien perustamiseen, vi) terveydenhuoltopalvelujen tarjoamiseen ja vii) sosiaalisen asuntotuotannon lisäämiseen.

13.3 Edellä esitettyjen näkökohtien valossa seuraava monivuotinen rahoituskehys 2028–2034 on suunnattava kummassakin raportissa esiin tuotuihin strategisiin painopisteisiin ja siinä on painotettava myös investointeja edellisessä kohdassa mainittuihin eurooppalaisiin julkishyödykkeisiin. ETSK toivookin seuraavan monivuotisen rahoituskehyksen määrärahaosuuksien olevan suuruudeltaan sellaisia, että EU pystyy niiden turvin saavuttamaan strategiset tavoitteensa ympäristön, teknologisen innovoinnin, avoimen strategisen riippumattomuuden ja sosiaalisen edistyksen aloilla sekä vastaamaan asianmukaisesti maailmanlaajuisiin haasteisiin.

13.4 ETSK pitää valitettavana, että monivuotisen rahoituskehyksen 2021–2027 väliarvioinnin yhteydessä käyttöönotettu Euroopan strategisten teknologioiden kehysväline (STEP) on aivan liian vaatimaton verrattuna vastaaviin aloitteisiin muissa maissa.

([7]) EUVL C, C/2024/1576, 5.3.2024, ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/C/2024/1576/oj.
([8]) EUVL C, C/2024/772, 11.2.2025, ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/C/2025/772/oj.

13.5 ETSK katsoo myös, että SURE-tukivälineellä ([9]) covid-19-kriisin yhteydessä aikaan saatujen myönteisten vaikutusten pohjalta olisi tutkittava mahdollisuutta luoda uusi vastaava väline, jonka avulla voitaisiin tukea uudelleen- ja täydennyskoulutusta, kestävää ja oikeudenmukaista vihreää ja digitaalista siirtymää sekä kykyä selviytyä mahdollisista häiriöistä ([10]) ([11]).

13.6 ETSK toivoo, että seuraavaan rahoituskehykseen sisällytetään sosiaalisen yhteenkuuluvuuden ohella Euroopan kilpailukykyä edistävä strateginen investointiväline, jossa uudelleenjakamisen näkökulmaan ja logiikkaan liitetään myös investointeja koskeva logiikka erityisesti teknologisen kilpailukyvyn ja teollisen muutoksen aloilla.

13.7 Draghin raportissa esitetty ”uusi kilpailukyvyn koordinointikehys”, jossa on tarkoitus kytkeä kaikki asiaankuuluvat talouspolitiikat Eurooppa-neuvoston hyväksymiin strategisiin painopisteisiin, olisi sovitettava yhteen talousarviota koskevan kurinalaisuuden ja uuden sosiaalisen lähentymisen kehyksen kanssa talouspolitiikan eurooppalaiseen ohjausjaksoon liittyvien menettelyjen avulla.

13.8 Talouspolitiikan eurooppalaisella ohjausjaksolla voisi olla keskeinen rooli kilpailukyvyn, tuottavuuden, kestävyyden ja sosiaalisen oikeudenmukaisuuden edistämisessä edellyttäen, että näillä tekijöillä on uudessa kehyksessä sama painoarvo. Uuden kilpailukyvyn koordinointivälineen kehittämisen ja Euroopan kilpailukykyrahaston täytäntöönpanon tarkoituksena on tukea talouskasvua koordinoimalla EU:n ja kansallisia tavoitteita ja painopisteitä.

13.9 ETSK muistuttaa myös eurooppalaisen ohjausjakson ja uuden sosiaalisen lähentymisen kehyksen välisestä yhteydestä. Viimeksi mainittu on hyödyllinen väline, jonka avulla voidaan seurata, arvioida ja toteuttaa jäsenvaltiotason investointeja sosiaalisen pilarin tavoitteiden saavuttamiseksi.

14. **Sosiaalisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden merkitys**

14.1 Taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen yhteenkuuluvuus on ratkaisevan tärkeää pitää keskeisellä sijalla. ETSK huomauttaa, että vaikka Lettan ja Draghin raporteissa tuodaan esiin tiivis yhteys sisämarkkinoiden ja taloudellisen, sosiaalisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden välillä (Letta) sekä EU:n kilpailukyvyn ja Euroopan sosiaalisen mallin välillä (Draghi), niissä on merkittäviä analyyttisiä eroja ja näin ollen erilaisia konkreettisia ehdotuksia taloudellisen, sosiaalisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden tärkeän aihealueen osalta.

14.2 Koheesiopolitiikalla on keskeinen rooli Lettan raportissa, sillä sen avulla voidaan varmistaa, että sisämarkkinoiden hyödyt jakautuvat kauttaaltaan kaikkien EU:n kansalaisten ja alueiden kesken (vapaus jäädä asumaan itse valitsemaansa paikkaan). Juuri tässä yhteydessä korostuu yleistä etua koskevien palvelujen merkitys (ks. SEUT-sopimuksen 14 artikla ja SEU-sopimukseen liitetty pöytäkirja N:o 26), koska niillä taataan suoraan vapaus jäädä asumaan itse valitsemaansa paikkaan. Erityisesti Letta pitää eurooppalaista ohjausjaksoa sopivana poliittisena kehyksenä sen varmistamiselle, että asianmukaisia koheesiosääntöjä sovelletaan, mikä tarjoaa vastapainon vakaus- ja kasvusopimuksen mukaiselle finanssipolitiikan ja makrotalouden monenväliselle valvonnalle.

14.3 ETSK katsookin, että eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä on määritettävä yhteiset vähimmäisvaatimukset ja poistettava osallisuuden esteitä, joita on edelleen köyhyys- tai syrjäytymisvaarassa olevilla väestöryhmillä ja maantieteellisillä alueilla, joihin talouden siirtymät vaikuttavat eniten. Näin varmistettaisiin riittävä yhteenkuuluvuuden taso niiden osalta.

14.4 ETSK panee merkille, että Draghin raportissa korostetaan kilpailukyvyn ja Euroopan sosiaalisen mallin välistä yhteyttä mutta suhtaudutaan epäilevästi koheesiopolitiikan strategiseen rooliin nykyisessä monivuotisessa rahoituskehyksessä (2021–2027). Raportissa saatetaan myös aliarvioida aineelliseen ja aineettomaan sosiaaliseen infrastruktuuriin tehtävien, sosiaali-, tulonjako- ja työvoimapolitiikkoja tukevien investointien vaikutukset EU:n kilpailukykyyn.

([9]) Eurooppalainen hätätilasta aiheutuvien työttömyysriskien lieventämisen tilapäinen tukiväline.
([10]) ETSK:n päätöslauselma *EU:n demokraattisen edistyksen kartoitus: päätöslauselma seuraavaa vaalikautta varten*.
([11]) EUVL C 517, 22.12.2021, s. 16.

14.5 ETSK kehottaa kiinnittämään huomiota myös kilpailukyvyn alueelliseen ulottuvuuteen. Tätä näkökohtaa ei valitettavasti tuoda esiin kummassakaan raportissa, vaikka asiaa käsitellään hyvin EU:n alueellisessa kilpailukykyindeksissä 2.0 (*EU Regional Competitiveness Index 2.0*) ([12]). ETSK katsoo, että EU:n kilpailukykyä olisi analysoitava myös alueellisella tasolla, jotta monet Draghin ja Lettan raportteihin sisältyvät ehdotukset voitaisiin toteuttaa.

14.6 ETSK haluaa korostaa sellaisen kilpailukykystrategian riskiä, jossa ei oteta huomioon eriarvoisuutta, sillä tällainen tarkastelutapa kasvattaisi entisestään kuilua yhtäältä väestökadon vaarassa olevien maaseutualueiden, saarten ja syrjäalueiden ja kaupunkialueiden välillä ja toisaalta sisämarkkinoiden eri osien välillä.

14.7 Lopuksi ETSK toivoo, että komission lainsäädäntökauden ohjelmassa saadaan tasapainotettua näiden kahden raportin erilaisia koheesiota koskevia visioita, jotta kilpailukykypolitiikkoja sekä taloudellista, sosiaalista, alueellista ja ympäristökestävyyttä koskevia politiikkoja voidaan hienosäätää. Kilpailukyky ei saa millään tavoin vaarantaa sosiaalista yhteenkuuluvuutta ja solidaarisuutta, sillä alueiden sopusointuinen kehitys on olennaisen tärkeää sisämarkkinoiden moitteettoman toiminnan ja niiden tulevaisuuden kasvun kannalta.

Bryssel 26. helmikuuta 2025.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Oliver RÖPKE

([12]) Dijkstra, L., Papadimitriou, E., Cabeza Martinez, B., de Dominicis, L., Kovacic, M., 2023, *EU Regional Competitiveness Index – 2022 Edition, European Commission Working Papers*, WP01/2023.